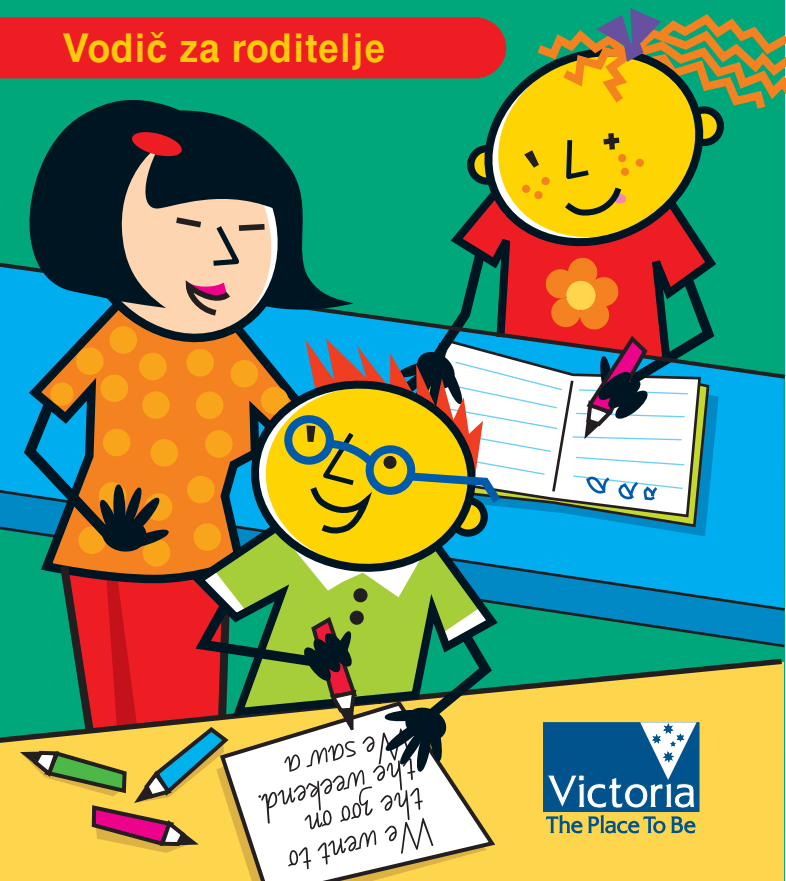

Rukopis

u nižim razredima osnovnih škola

Vodič za roditelje

Rukopis

jedan od načina pisanja.

Roditelji i nastavnici bi djeci najbolje mogli pomoći sa razvojem rukopisa, kad bi djeca pisala o onome što je njima važno. Svi mi najbolje učimo kada se bavimo onim što nam je bitno i u čemu uživamo. U ovoj brošuri se nalazi niz savjeta roditeljima o tome kako podstaći djecu da, uz čitav niz osmišljenih i prijatnih vježbi, ovladaju rukopisom.

Izdavač: Odsjek za školsko obrazovanje
Ministarstva za obrazovanje i obuku,
GPO Box 4367, Melbourne, Vic. 3001, Australia.
© Viktorija, mart 2002. godine

ISBN 0 7594 0214 0

Ministarstvo za obrazovanje i obuku pozdravlja svako korištenje ove publikacije u okvirima Zakona o autorskim pravima iz 1968. godine. Ako navedu izvor informacija, viktorijske državne i nedržavne škole, kao i druga obrazovna tijela imaju pravo slobodno kopirati ovaj materijal za potrebe podučavanja učenika u školama ili za komuniciranje sa roditeljima i drugima u zajednici. Ukoliko se odobri naplata za isporuku materijala, onda će to biti samo u visini podmirenja neposrednih troškova, a da bi se ovaj materijal mogao koristiti za ostvarivanje materijalne dobiti, prethodno se mora pribaviti pismeno odobrenje.

Za sva pitanja, obratite se na adresu:
Early Years
Office of School Education
GPO Box 4367, Melbourne Vic. 3001, Australia

Za daljnje informacije:
www.sofweb.vic.edu.au/eys

Urednik: Gwenda Smyth
Dizajn: Polar Design, Carlton

Rukopis je važna vještina. Cilj nam je da djeca što brže i ugodnije steknu uredan i lako čitljiv rukopis.

Jeftina penkala i olovke, koje su uveliko na raspolaganju svima, se mogu na različite načine koristiti za pisanje. Dopunski način bilježenja informacija i poruka bi bio putem tastatura na kompjuterima, mobitelima i igricama.

Djeca bi trebala pisati veoma efikasno, uz minimalne napore i sa prirodnim pokretima ruke, šake i prstiju.

Ne kupujte rođendansku čestitku, izradite je sami.

Ostavite listu za kupovnu namirnicu na stolu ili frižideru da bi se mogla dopisati.

Pisanje rukom uključuje:

- korištenje penkala, olovaka i papira (pogledajte stranice 17 i 18)
- utvrđivanje kojom rukom dijete radije piše — lijevom ili desnom (pogledajte stranicu 21)
- postavljanje papira i zauzimanje položaja tijela (pogledajte stranicu 19)
- ispravno i komotno držanje penkala ili olovke (pogledajte stranice 15 i 16)
- vizuelno pamćenje oblika slova i simbola (pogledajte stranicu 21)
- formiranje malih *abc* ... i velikih slova *ABC* ...engleskog kurzivnog pisma (pogledajte stranicu 25)
- spajanje slova engleskog kurzivnog pisma *abcdef* (pogledajte stranicu 26).

Kako se razvija rukopis?

Sa početkom učenja pisanja djeca nauče da:

- se poruke i misli mogu zabilježiti putem simbola
- pređu sa 'igre' na 'stvarno' pisanje
- se drže smjera pisanja — u engleskom jeziku se piše u redovima s lijeve na desnu stranu papira
- oblikuju slovo — odakle početi, u kom pravcu dalje krenuti, gdje i u koliko poteza ga završiti
- ispravno drže penkalo.

Nadograđujući ova rana iskustva u pisanju djeca uče:

- o jeziku i jezičkim pravilima — kao npr. slova, grupe slova, riječi, razmak i pravac
- da raspoznaju i pišu mala i velika slova
- učestale grupe slova u engleskom jeziku — npr. **st, sm, sh, ate, ing**
- da pišu duže i kompleksnije odlomke
- da se napisano treba moći lako pročitati.

Djeca počinju spajati slova kad:

- znaju kako se pišu svih dvadeset i šest malih slova ispravno držeći penkalo
- mogu pravilno koristiti kosinu, veličinu, razmak i položaj slova
- pokažu znake pokušavanja spajanja slova
- shvate učestale grupe slova — npr. **th, tr, ta, ive**.

Obično sa
3–4 godine

Kad jednom ovladaju stilom pisanja djeca mogu:

- nadograditi osnovni stil pisanja i razviti svoj lični rukopis
- primijeniti cake za brže pisanje i kitnjasta velika slova.

Obično sa
5–9 godina

Englesko kurzivno pismo

Englesko kurzivno pismo je stil pisanja koji se koristi u viktorijskim osnovnim školama.

Ovaj stil naglašava:

- pisanje slova s početkom na vrhu i s potezima na dolje
- prirodne pokrete i veličinu
- brze promjene pravca pisanja ili odizanje olovke s papira kako bi se vraćanje istim putem pri pisanju svelo na minimalu
- klinasta i nakošena slova.

Englesko kurzivno pismo se zasniva na dječijim prirodnim pokretima i na minimalnom vraćanju istim putem pri pisanju, zbog čega je englesko kurzivno pismo veoma uredno, čitko i jednostavno za pisanje bilo sa sastavljenim bilo sa rastavljenim slovima.

Kako se podučava pisanje rukom?

Djeca će se susretati sa čitavim nizom različitih vrsta slova, kako u štampanim tako i u pisanim tekstovima. Tako djeca veoma rano spoznaju da jedno te isto slovo može imati različite oblike, kao npr.

a a a a a

Međutim, da bi se postigao efikasan rukopis, u školama se djeca podučavaju i podstiču da koriste englesko kurzivno pismo.

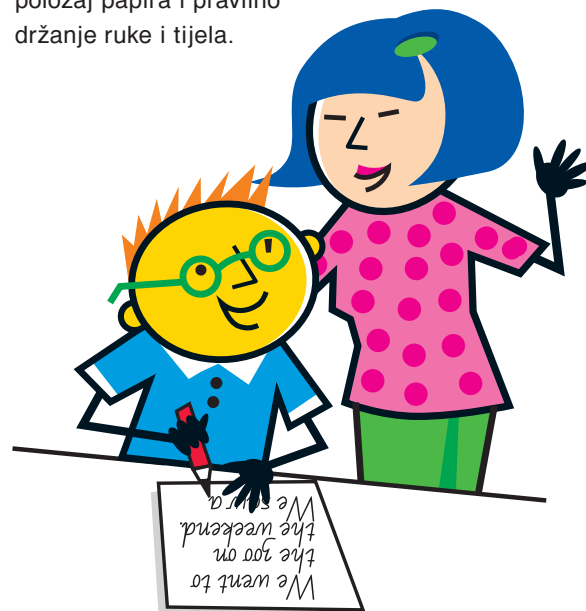
Kad god pišu na tabli, dijagramima ili plakatima, nastavnici daju primjer engleskog kurzivnog pisma. Ovo se ponavlja tokom cijelog dana i u različitim nastavnim oblastima. Djeca se, pak, uče pisati rukom na dvočasovnom bloku pismenosti.

Kada djeca rade samostalno, nastavnici će im, ako zatreba, pružiti uputstva pojedinačno.

U skladu s ukazanim potrebama, nastavnici će djeci skrenuti pažnju na različite aspekte pisanja rukom:

- zbog čega se treba pisati čitko
- kako oblikovati slovo
- kako držati olovku i penkalo
- položaj papira i pravilno držanje ruke i tijela.

Radovi u rukopisu su izloženi po cijeloj školi; na školskim tablama, na najlonskim tablama za pisanje flomasterima, plakatima, u dječijim radovima i na kartama za pisanje. Na ovaj način djeca imaju mnogobrojne primjerke engleskog kurzivnog stila pisanja.

Na času pisanja

Pisanje rukom se podučava u sklopu opširnije nastave pisanja. Vještinu rukopisa djeca stiču kada pišu u stvarne svrhe. U radu s cijelim razredom, nastavnici pokazuju i razrađuju tehnike pisanja rukom.

Nastavnici rade sa manjim grupama učenika sa sličnim potrebama te ih podučavaju određenim vještinama.

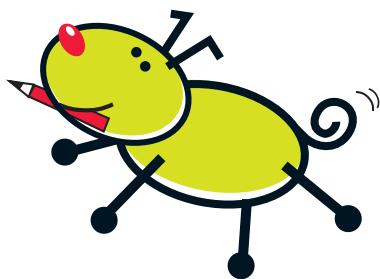

Napišite
pismo
rođaku ili
prijatelju.

Nastavnici budno prate napredovanje djece kako bi nastavne aktivnosti mogli uskladiti sa dječijim potrebama.

Šaljite
jedni
drugima
pismca
i poruke.

Napravite djeći
vježbanku za
pisanje tako što
ćete priheftati
nekoliko listova
papira, ili im
kupite
bilježnicu.

Umijeće pisanja rukom

Kako se pišu slova

Djeca trebaju tačno znati odakle početi s pisanjem slova (zeleni tačka), kojim pravcem dalje krenuti (strelica), te gdje ga tačno završiti (crveni tačka).

Na čitljivost rukopisa utiču:

- Veličina slova

a e i o u g y z h k l

- Razmak između slova i riječi

families are fantastic

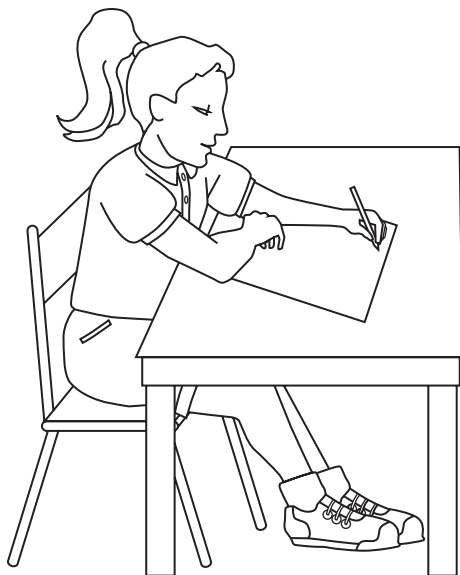
- Pritisak olovke

happy happy

- Ujednačena debljina i kosina slova

school school

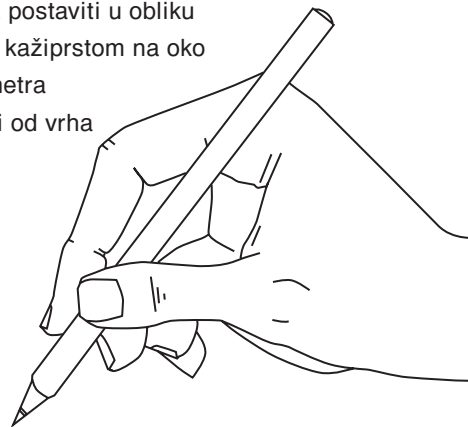
Sve navedene karakteristike su važne i međusobno povezane.

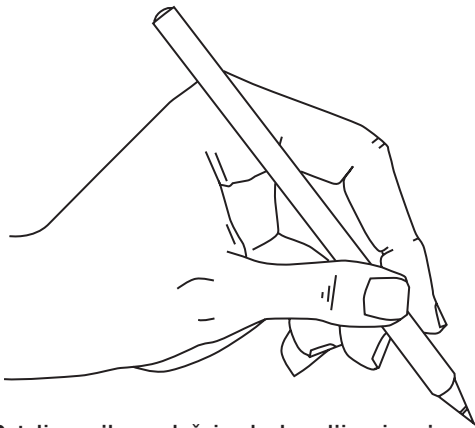
Kako držati penkalo ili olovku

Ispravan način držanja olovke (kako je to ilustrovano) podstiče djecu da nježno pomjeraju prste i zglobove ruke, čime im se olakšava pisanje malih slova.

Šaku treba postaviti u obliku upitnika, s kažiprstom na oko dva centimetra udaljenosti od vrha olovke.

Detaljan prikaz položaja olovke u desnoj ruci.

Detaljan prikaz položaja olovke u lijevoj ruci.

Tijelo olovke se treba naslonjati na gornji dio kažiprsta, a ne na spoj palca sa ostatkom šake.

Pribor za pisanje

Djeca bi trebala koristiti standardni pribor za pisanje, tj. onaj koji koriste i odrasli. Raznovrstan pribor za pisanje, npr. standardne grafitne olovke 2B i B, bojice i flomasteri su veoma korisni početnicima u pisanju slova i brojeva.

Debeli krejoni, krede i flomasteri bi dječici mogli otežati učenje pravilnog držanja olovke.

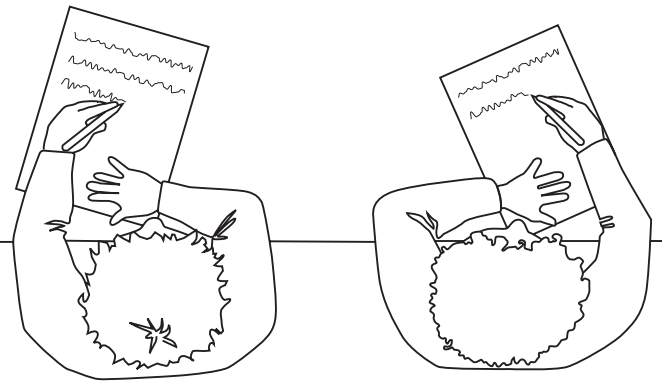
Postavljanje papira

Papir za pisanje treba postaviti tako da bude pod istim uglom kao i ruka s kojom se piše.

Ispravnim postavljanjem papira se:

- pomaže djetetu da bolje vidi ono što piše
- omogućavaju slobodniji pokreti za vrijeme pisanja.

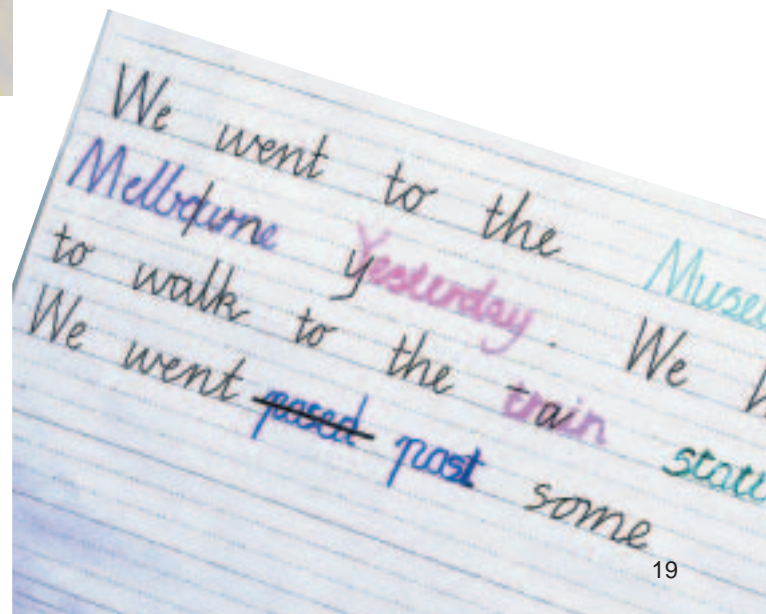
I ljevake i dešnjake bi trebalo podsticati da im pri pisanju ruka uvijek bude ispod reda u kome pišu. Time će biti u poziciji da jasno vide ono što pišu, kao i ono što su prethodno napisali.

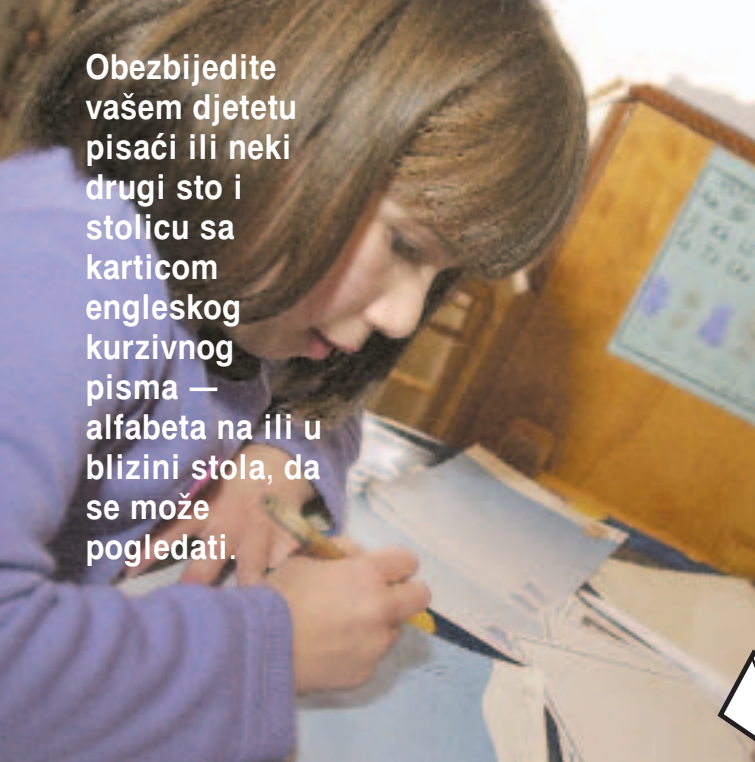
U veliki kalendar ubilježite važnije događaje, npr. rođendane, večere, školske prigode.

Papir

Djeca bi se moglo pribaviti niz različitih vrsta blokova i papira za pisanje uključujući listove sa ili bez linija, manjeg ili većeg formata, te blokove u boji. U samom početku školovanja, većina djece koristi listove bez linija. Malo kasnije, susreću se s išpartanim listovima na kojima je svaka linija podijeljena na tri podioka, a koji služe za ujednačavanje veličine slova. Nakon toga djeca nastavljaju s korišćenjem raznovrsnog papira za pisanje i blokova.

Obezbijedite vašem djetetu pisači ili neki drugi sto i stolicu sa karticom engleskog kurzivnog pisma — alfabeta na ili u blizini stola, da se može pogledati.

Djeca bi trebala imati na raspolaganju pisači ili neki drugi sto pogodan za njihov uzrast. Previsok sto dovodi do istezanja; a prenizak do gurenja djece.

Tražite da djeca sama smisle i napišu svoje rođendanske pozivnice.

Pitanja

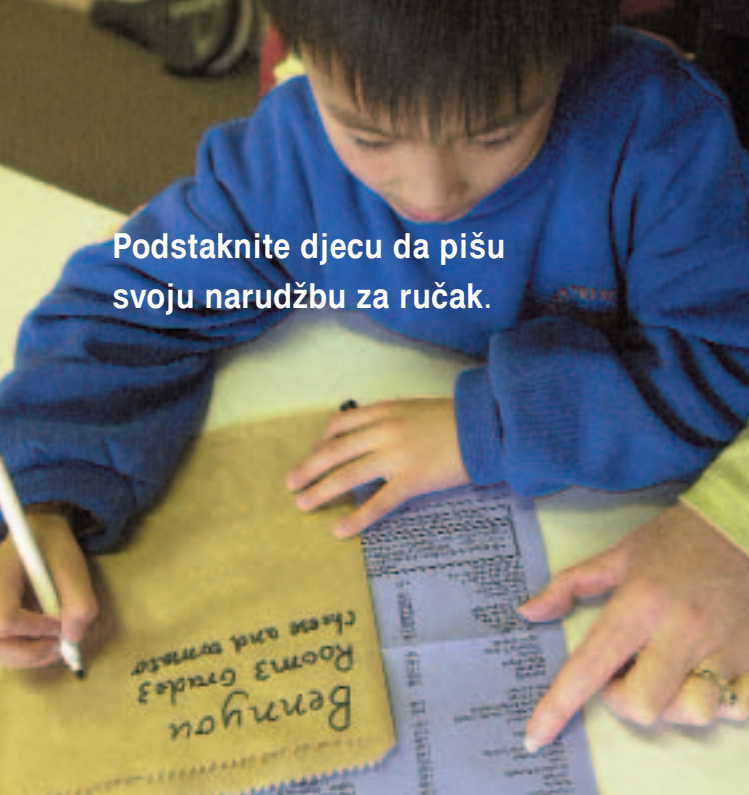
Moje dijete je ljevoruko. Šta da radim?

Ljevoruka djeca se mogu naći u poziciji da pokušavaju kopirati dešnjake. Važno je zapamtiti da ljevoruki drugačije drže penkalo i da im je papir položen pod drugačijim uglom nego kod dešnjaka.

Šta da radim ako mi dijete piše naopako slova ili brojeve?

Naopako pisanje slova i brojeva:

- je obično vezano za uzrast (učestalo kod djece uzrasta od pet do osam godina)
- normalna, česta pojava kod neke djece
- obično se ispravlja, u dogodno vrijeme i uz podršku.

Podstaknite djecu da pišu svoju narudžbu za ručak.

Kako bih ja mogao/mogla pomoći?

Roditelji mogu ohrabriti svoju djecu da pišu, ako im pisanje pretvore u prijatan i relevantan doživljaj. Podstaknite “pisanje kroz igru”. Učite dijete da piše svoje ime — za početak su dobra i sva velika slova. Roditelji mogu pokazati djeci kako se koje slovo ispravno piše, objašnjavajući:

- gdje svako od njih počinje
- u kom pravcu dalje krenuti
- kako završiti slovo
- sa koliko poteza se napiše svako slovo, npr.
f i t u dva poteza,
l i e u jednom potezu.

Vaše dijete se pri pisanju može služiti primjerkom engleskog kurzivnog pisma — alfabeta, umetnutim u sredinu ove brošure, gdje je jasno prikazano pisanje svakog slova.

Roditelji bi mogli potpomoći djeci u razvoju ispravnog pisanja:

- sjedeći uz njih, te vježbajući ispravno pisanje slova koja izokreću
- opisujući — gdje treba početi, kojim pravcem krenuti i kako završiti koje slovo
- naglašavajući da se skoro svako malo slovo, kao i većina velikih slova, počinje pisati s vrha. (Jedini izuzetak od ovog pravila je pisanje slova **d** i **e**.)

Šta ako je moje dijete upravo prebačeno iz inostranstva ili druge australijske države?

Djeca koja već pišu uredno, efikasno i čitko bi trebala zadržati svoj stil pisanja i način držanja olovke. Njihov daljnji napredak bi se mogao podstaći sprovođenjem strategija predloženih u ovoj brošuri.

Gdje mogu doznati nešto više?

- Kontaktirajte školu koju pohađa vaše dijete.
- Nazovite Telefonsku liniju za obrazovanje (the Education Line) na (03) 9637 2222 ili 1800 809 834 (besplatan poziv)
- Pogledajte Web stranicu nižih razreda na: www.sofweb.vic.edu.au/eys

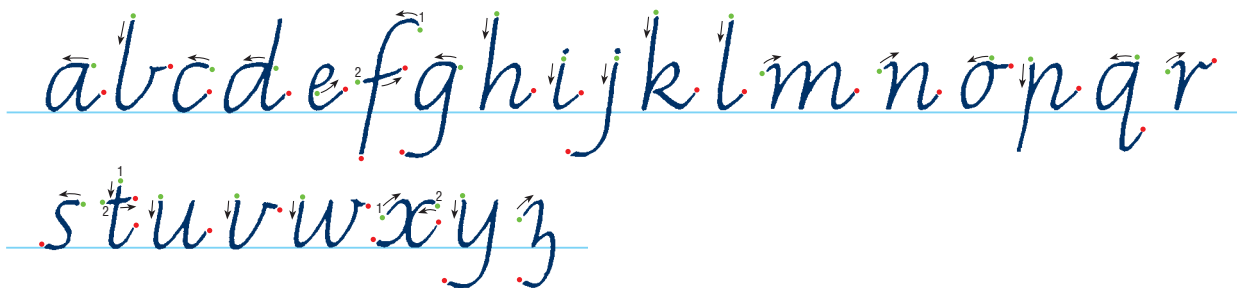

Hi Mum,
Please can we
go to the pool
on Saturday?
From Petra.

Ova brošura je jedna u nizu publikacija namijenjenih roditeljima s djecom u nižim razredima osnovnog školovanja.

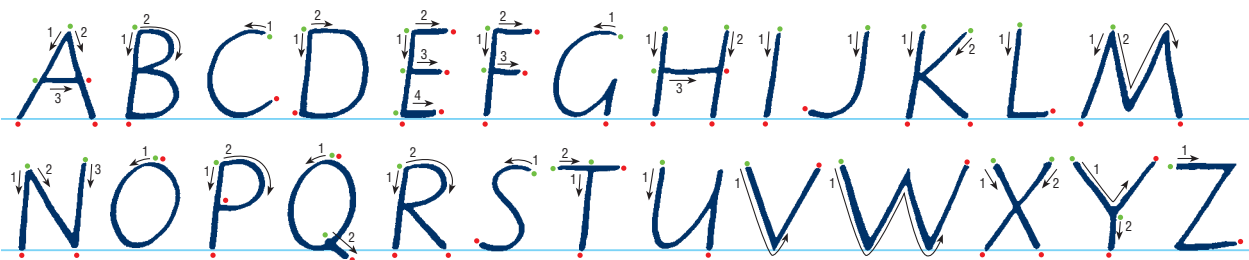
Englesko kurzivno pismo – rastavljena slova alfabeta

Zelenom tačkom označite početak, crvenom završetak, a strelicama smjer pisanja.

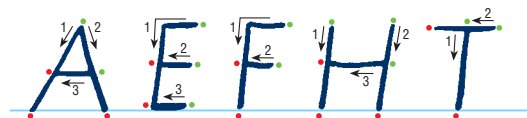

Velika slova

Ispravno je, u principu, velika slova pisati držeći se pravila odozgo na dolje i s lijeva na desno.

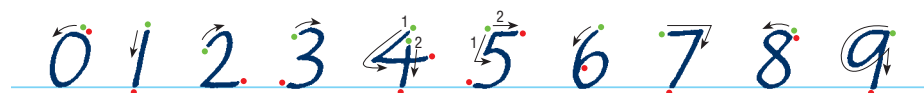

(Molimo zapamtite da bi ljevoruka djeca mogla drugačije pisati sljedeća velika slova:)

Brojevi

Brojevi se, takođe, pišu po pravilu odozgo na dolje. Većina brojeva se piše bez odizanja olovke s papira. Zelenom tačkom označite početak, crvenom završetak, a strelicama smjer pisanja.

Englesko kurzivno pismo - sastavljena slova alfabet

abcdefghijklmnopqrs
stuvwxyz fox burst little

Velika slova

Ispravno je, u principu, velika slova pisati držeći se pravila odozgo na dolje i s lijeva na desno.

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z

(Molimo zapamtite da bi ljevoruka djeca mogla drugačije pisati sljedeća velika slova.)

A E F H T

Brojevi

Brojevi se, takođe, pišu po pravilu odozgo na dolje. Većina brojeva se piše bez odizanja olovke s papira. Zelenom tačkom označite početak, crvenom završetak, a strelicama smjer pisanja.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9